

Левко А. В., к. філол. н., доц.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЛАТИНОЯЗЫЧНАЯ ПОЭЗИЯ ХРИСТИАНСКОГО ЗАПАДА В КОНТЕКСТЕ ЕВРОПЕЙСКОГО И УКРАИНСКОГО СТИХОСЛОЖЕНИЯ

В статье исследованы истоки раннехристианской латиноязычной поэзии, определены векторы ее развития, выделены главные стихотворные размеры ранних христианских поэтических произведений, проанализировано влияние античного стихосложения на формирование жанровой и метрической системы христианской латинской поэзии, высветлены новаторские подходы в поэтических произведениях Амвросия Медиоланского и Аврелия Пруденция.

Ключевые слова: *раннехристианская латиноязычная поэзия, гимн, христианский эпос, Амвросий Медиоланский, Аврелий Пруденций.*

Levko O. V., PhD, Associate Professor
Institute of Philology Taras Shevchenko University of Kyiv

THE LATIN POETRY OF CHRISTIAN WEST IN THE CONTEXT OF THE EUROPEAN AND UKRAINIAN VERSIFICATION

The article focuses on the origins of the Early Christian Latin poetry and vectors of its development. In the article main verses of the Early Christian Latin poetry are distinguished, the influence of classical versification on genre and metrical system of Christian Latin poetry is analyzed, new approaches in poetic works of Saint Ambrose and Aurelius Prudentius are investigated.

Key words: *Early Christian Latin poetry, hymn, Christian epic poetry, Saint Ambrose, Aurelius Prudentius.*

УДК 801.6:821.161.2

Любімова О. В., к. філол. н., асист.
Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича

СИЛАБІЧНІ ФОРМИ У ТВОРЧОСТІ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ПОЕТІВ 90-Х РОКІВ ХІХ СТОЛІТТЯ

Розглянуто метрику та ритміку західноукраїнської поезії 90-х років ХІХ століття. Показано домінування 14-, 8- та 11-складовиків у сегменті монорозмірних силабічних структур. Поміж урегульованих різнорозмірних силабічних поезій показано

переважання творів зі схемами 8, 6, 8, 6; 8, 5, 8, 5 і 10, 3, 10, 3. Наведено зразки різноскладових невпорядкованих силабічних віршів та поліметричних конструкцій.

Ключові слова: версифікація, силабіка, метрика, ритм, віршовий розмір, клаузула.

Літературна спадщина Західної України останнього десятиріччя XIX віку представлена великим розмаїттям ліричних зразків. На поетичній ниві працювали С. Воробкевич («Твори Ізидора Воробкевича», 1909), Т. Галіп («Думки та пісні», 1901), П. Карманський («З теки самоубийця», 1899), О. Козловський («Мирти й кипариси», 1905), У. Кравченко («В житті є щось...», 1929), Б. Лепкий (збірка «Стрічки», 1901), О. Маковей («Поезії», 1895), В. Масляк («З чорного шляху», 1897), К. Попович (вірші 90-х років), І. Франко («З вершин і низин», 1893, «Зів'яле листя», 1896, «Мій Ізмарагд», 1898, «Semper tūo», 1906 та ін.), В. Щурат («Lux in tenebris», 1896, «Мої листи», 1898), С. Яричевський («Пестрі звуки», 1904).

Версифікацію поетів 90-х років XIX століття розглянули Г. Сидоренко [6], Н. Костенко [4], Б. Бунчук [1] та інші літературознавці. Однак у своїх працях, які були присвячені оглядові українських літературних поетичних форм окресленого періоду, науковці проаналізували віршування найвідоміших поетів того часу. Тому важливо вивчити версифікацію більшості письменників означеного часового відтинку.

Розгляд поетичних творів цілого пласту поетів окремого періоду щодо метрики та ритміки, систематизація та узагальнення отриманих даних увиразнюють загальну картину віршованих форм української поезії позаминулого століття і дають можливість побачити увесь спектр вітчизняної версифікації 90-х років XIX століття.

Об'єктом вивчення стали поетичні твори окресленого періоду, написані авторами Західної України.

Детальніше розглянемо складочисельне віршування у творчості західноукраїнських авторів.

Частка силабічних віршів у творах поетів становить 13,3% від усього поетичного матеріалу аналізованого періоду.

Монорозмірну будову мають 37,6% силабічних творів. На різнорозмірні припадає 57,6%. У свою чергу, врегульованими різноскладовими поезіями укладено 92%, врегульованими – 8,2% від усіх різнорозмірних творів. У річищі силабічної ПК витримано 4,7% текстів.

Серед монорозмірних силабічних віршів домінує 14-складовик зі схемою (8+6)×2. Він становить 43,6% від монорозмірних і 16,5% від усіх силабічних структур періоду. Цікавим є те, що коломийковий 14-складовик

(8+6)×2 традиційно завжди був характерний для творчості більшості поетів, а в окреслений період він притаманний лише для поетичної продукції Уляни Кравченко. У силабічній палітрі поетеси ним укладено 68,4% усіх віршів. Процент хорейзованих рядків у її 14-складовиках коливається у межах 70–75. Приміром, у творах «Ой куди ти походжаєш, доле моя, доле...» (90-ті) та «Наймолодша сестра ваша...» (1891) рівень хорейзації версів становить 71,4%, у поезії «Дівочі жалі» (1891) – 75%. Загалом, частка хорейзованих рядків у 14-складовиках сягає 73%.

Подамо початок твору «Ой куди ти походжаєш, доле моя, доле...»:

Ой куди ти походжаєш, доле моя, доле,

uuuuuuuu||uuuuu 14 (8+6)

Що мене ранив каміння, гостре терня коле?! [10, с. 121].

uuuuuuuu||uuuuu 14 (8+6)

Друге місце за вживанням поділяють два розміри. Перший – народнопоетичний 8-складовик, частка якого становить 15,6% від монорозмірних і 5,8% від усіх силабічних структур періоду. Він характерний для поетичної творчості В. Масляка, О. Козловського та Б. Лепкого. Найчастіше до нього вдавався В. Масляк. У його силабічній палітрі на цей розмір припадає 18,7% текстів. Для більшості творів характерне дотримання принципу ізосилабізму та «правильного» цезурового поділу 4+4. Поділ – 6+2 чи 3+5 трапляється рідко. Рівень хорейзації рядків коливається в діапазоні 58–72%. Невисокий процент хорейзації, наприклад, фіксуємо у 8-складовиках О. Козловського «Ідилія – драма» (1898) – 58,3% та В. Масляка «Листок прози» (1893) – 58%. В іншому вірші В. Масляка – «Рускій хаті (3 новим роком)» (1896) цей показник вищий – 73%. Усереднений відсоток хорейзації рядків у силабічному 8-складовику – 65,3.

Наведемо для прикладу перший катрен «Ідилії – драми»:

Над річкою над бистрою
сидить хлопчик під вербою,
сидить собі в холодочку,
рибку ловить на вудочку

uuuu||uuuu 8 (4+4)

uuuu||uuuu 8 (4+4)

uuuu||uuuu 8 (4+4)

uuuu||uuuu 8 (4+4)

[9, с. 116].

Другий розмір – 11-складовий силабічний вірш зі схемою (5+6) (15,6% від монорозмірних і 5,8% від усіх силабічних віршів) характерний для творів В. Масляка. Поет апробував названий розмір ще у попереднє десятиліття в одному зі своїх віршів [5]. Однак у 90-ті роки, він звертався до нього частіше, приміром у творах «І доки-ж того?» (1891), «Смерди» (1892), «Будьмо вже мудріші!», «Змилуйся, Боже!...» (обидва – 1893), «Силі сил!» (1896). У поезіях В. Масляка всі ритмотворчі елементи витримано послідовно, подекуди помітна тенденція до трискладового силабо-тонічного ритму (Д4).

Прочитуємо початок твору «Силі сил!»:

Я Тебе бачу у всіх творах світа,	UUUU UUUUUU 11 (5+6)
У кожній тварі і кожній рослині;	UUUU UUUUUU 11 (5+6)
Я Тебе бачу в світлі яснім сонця	UUUU UUUUUU 11 (5+6)
І в світлі зорій у нічній годині	UUUU UUUUUU 11 (5+6)

[14, с. 62].

Третю «сходинку» посідає 10-складовий силабічний вірш зі структурною схемою (4+6), частка якого сягає 9,4% від монорозмірних і 3,5% від усіх силабічних творів. До нього зверталися І. Франко та Б. Лепкий. Десятискладовик ліг в основу ритму поем Каменяра «Бідний Генріх» (1891) і «Поема про білу сорочку» (1899). За даними Б. Бунчука, основна повторювана силабічна група у згаданому 10-складовику – (4+6) [1]. У поемі «Бідний Генріх», крім основної ритмічної схеми, фіксуємо також і такі: 5+5, 3+7, 7+3, 6+4. У «Поемі про білу сорочку» схема (4+6) характерна для 90% рядків. Решті версів властиві силабічні групи – 5+5, 3+7, 6+4. У поемі «Бідний Генріх» фіксуємо високий процент хореїзації – 98. У десятискладовику Б. Лепкого «Крушельницькій» (1899) будова (4+6) витримана впродовж цілого твору:

На провесні, у сонішну днину,	UUU UUUUUU 10 (4+6)
З ластівками, що линуть з вираю,	UUUU UUUUUU 10 (4+6)
Прилинула чудова пташино	UUUU UUUUUU 10 (4+6)
З чужиньки до рідного краю	UUUU UUUUUU 10 (4+6)

[11, с.38].

12-складовий силабічний вірш зі схемою (6+6)×2 (6,3% від монорозмірних і 2,3% від усіх силабічних творів) властивий поезіям І. Франка «Лисиця-сповідниця» (1893) та «Якби я знав чари, що спиняють хмари...» (1896). У першому творі процент хореїзації рядків становить 54, у другому значно вищий – 94. Наведемо для прикладу фрагмент останнього твору:

Якби я знав чари, що спиняють хмари,	υυυυυυ υυυυυυ 12(6+6)
Що два серця можуть ізвести до пари,	υυυυυυ υυυυυυ 12(6+6)
Що ламають пута, де душа закута,	υυυυυυ υυυυυυ 12(6+6)
Що в поживу ними зміниться отрута!	υυυυυυ υυυυυυ 12(6+6)

[16, т. 2, с. 149].

9-складовик зі структурною схемою (5+4) становить 3% від монорозмірних і 1,2% від усіх силабічних віршів періоду і властивий лише одній поезії І. Франка «Ой ти, дубочку кучерявий...» (1896). Основна ритмічна група (5+4) повністю витримана.

7-складовик становить 3% від монорозмірних і 1,2% від усіх силабічних структур десятиліття. Він притаманний віршеві О. Маковея «Ой дівчино кохана...» (1892). У поезії найчастіше використано поділ 4+3 (55% рядків), рідше фіксуємо 3+4 (30%), 5+2 (10%) і 2+5 (5%). Рівень хорейзації рядків доволі високий – 90%. Ось перший катрен твору:

Ой дівчино кохана,	υυυυ υυυ 7(4+3)
як ягідка, рум'яна!	υυυυ υυυ 7(4+3)
Бач, марнію із жалю,	υυυυ υυυ 7(4+3)
таки я тебе люблю!	υυ υυυυ 7(4+3)

[13, с. 47].

Народнопісенний силабічний 13-складовик зі схемою (8+5)×2 ліг в основу твору В. Масляка «З чорного шляху» (1892). У 8-складовій частині автор переважно зберіг поділ рядків 4+4. Будова (8+5) витримана впродовж усієї поезії. Усі клаузули окситонні. Зазначимо високий процент хорейзації рядків у вірші – 87,5. Наведемо першу строфу поезії:

Так головку похилила, як під вечір цвіт;	υυυυυυυυ υυυυυυ 13(8+5)
Чорні коси розпустила... студена як лід.	υυυυυυυυ υυυυυυ 13(8+5)
На лиці щось побіліла, а чоло як сніг;	υυυυυυυυ υυυυυυ 13(8+5)
Раньтухом прикрита білим від грудий до ніг	υυυυυυυυ υυυυυυ 13(8+5)

[14, с. 69].

Серед нерівноскладової впорядкованої силабіки традиційно домінують 14-складовики зі схемою 8, 6, 8, 6, частка яких становить 32,6% від різнорозмірних і 19% від усіх силабічних структур періоду. Цей розмір властивий творам І. Франка, О. Козловського, С. Воробкевича, В. Масляка, У. Кравченко, С. Яричевського, Т. Галіпа. Активно використовував 14-складовик О. Козловський (33,3% від усіх силабічних віршів автора).

У творах з коломийковим ритмом в основному витримано ізосилабізм. 8-складові рядки частіше характеризуються «правильним» цезуровим поділом зі схемою 4+4, інколи фіксуємо схеми 5+3 і 3+5, рідко 2+6. Клаузули

переважно жіночі. Поезіям з названим розміром притаманний високий рівень хореїзації. Приміром, у «Думці» Т. Галіпа цей показник становить 81,3%, у «Зірці» В. Масляка – 87,5%, дещо нижчий він у творі С. Воробкевича «Не гадай, шинкарко гарна...» (1892) – 66,6%. Усереднений процент хореїзації у 14-складовиках О. Козловського – 87,5. Загалом відсоток хореїзованих рядків у коломийковому розмірі аналізованого десятиліття – 80,7. Для прикладу наведемо перший катрен «Думки» Т. Галіпа:

Чи ти, не зазнана доле,	U L U U L U L U	8(2+6)
в морі утонула,	L U U U L U	6
чи ти тільки за одного	U L L U U U L U	8(2+6)
на світі забула?	U L U U L U	6

[8, с. 9].

Другу позицію посідають відразу три розміри, що становить по 8,2% від різнорозмірних і 4,7% від усіх силабічних поезій періоду. Це 13-складовик, 15-складовик та 12- і 14-складовик. 13-складовик має два варіанти схем: 8, 5, 8, 5 і 10, 3, 10, 3. Силабічна структура 8, 5, 8, 5 властива для творів О. Маковея «В своїй хаті» (1891), С. Воробкевича «Щебетушко ти маленька...» (1892) та В. Масляка «В тридцять п'яти роковини смерті Тараса Шевченка» (1896). Поети переважно дотримуються симетрії 4+4 у 8-складовій частині, інколи трапляються рядки з цезуровим поділом 3+5 або 5+3. Усереднений відсоток хореїзації версів у 13-складовиках зі схемою 8, 5, 8, 5 – 62,5. Подамо початок твору С. Воробкевича «Щебетушко ти маленька...»:

Щебетушко ти маленька,	U U L U U U L U	8(4+4)
за горбок лети,	U U L U L	5
і дівчині щебетанєм	U U L U U U L U	8(4+4)
от-таке скажи...	U U L U L	5

[7, с. 199].

13-складовик зі схемою 10, 3, 10, 3, 10, 3, 10, 3 характерний для вірша К. Попович «Стоїть умерти» (1899). У 10-складовій частині поетеса повністю витримала цезуровий поділ 5+5. Наведемо початок твору і його ритмічну схему:

Я кожду радість життя збирала	U L U L U U L U L U	10 (5+5)
Так жадно,	U L U	3
Квітку по квітці, аж до листочка	L U U L U U U U L U	10 (5+5)
Одного,	U L U	3
І в серці крила, як скарб забутий,	U L U L U U L U L U	10 (5+5)
Ощадно,	U L U	3
Ах, як же мало в серці лишилось	L U U L U L U U L U	10 (5+5)
Із його!	U L U	3

[15, с. 60]

15-складовий силабічний вірш має дві структурні схеми: 8, 7, 8, 7 і 10, 5, 10, 5. 15-складовик зі схемою 8, 7, 8, 7 фіксуємо у двох поезіях О. Козловського: «Стоїть церква на горбочку (За Уландом)» (1896) і «До Музи» (1898), а також у творі С. Воробкевича «Хоч морози лютували...» (1891). Наприклад:

Хоч морози лютували	υυυυ υυυυ	8(4+4)
і сніжницею мело,	υυυυυυυυ	7
то весняно в моїм серці	υυυυ υυυυ	8(4+4)
красно, любо все цвило	υυυυυυυυ	7

[7, с. 197].

У 8-складовій частині поети частіше витримували цезуровий поділ 4+4, інколи наявні схеми 3+5 або 5+3. Відзначимо високий рівень хореїзації рядків у 15-складовиках – 86%.

15-складовик зі структурною схемою 10, 5, 10, 5 притаманний віршеві К. Попович «Хліба кришина» (1890). За своєю будовою твір доволі нагадує 13-складовик поетеси зі схемою 10, 3, 10, 3. Отже, К. Попович тяжіла до такої форми силабічного вірша. У цій поезії спостерігаємо деяке «відхилення» від розміру: у 9-й та 10-й строфах схему змінено на 10, 5, 11, 5 (18% від усіх рядків).

12- і 14-складовик – представлений трьома варіантами схем. Перший – поєднання рядків 12-складовика і 14-складовика за схемою 6, 6, 8, 6 характерний для катренної поезії І. Франка «Ой жалю мій, жалю...» (1896) та твору С. Яричевського «Похорон» (1896). Другий варіант схеми – 12, 12, 12, 14 – властивий поезії Каменяра «Бережи масток про чорну годину...» (1898). Третю силабічну структуру з дворядковою схемою 12, 14, де 12 (6+6) і 14 (8+6), апробувала У. Кравченко у вірші «Де ж ти забарилось, моє закохання?...» (1895).

Наступний розмір за вживанням – 12-складовий силабічний вірш із трьома різновидами схем, що становить 6% від різнорозмірних і 3% від усіх силабічних текстів. 12-складовик з повторенням другого піввірша зі схемою 12, 6, 12, 6 притаманний віршеві І. Франка «Червона калино, чого в лузі гнешся?» (1896):

Червона калино, чого в лузі гнешся?	υυυυυυ υυυυυυ	12 (6+6)
Чого в лузі гнешся?	υυυυυυ	6
Чи світла не любиш, до сонця не пнешся?	υυυυυυ υυυυυυ	12(6+6)
До сонця не пнешся?	υυυυυυ	6

[16, т. 2, с. 142].

12-складовик у катренному варіанті зі схемою 7, 5, 7, 5 також властивий поезії І. Франка «Отсе тая стежечка...» (1896). У попереднє десятиліття такий розмір апробував С. Воробкевич [5].

Третій варіант 12-складовика – схема 5, 7, 5, 7 – характерний для епіграми О. Козловського «Діра у стрісі».

4% від різнорозмірних і 2,3% від усіх силабічних творів становить 11- і 10-складовий вірш зі схемою 11, 10, 11, 10. Цей різновид силабічної структури властивий двом поезіям В. Масляка: «Проходять хвили...» (1893) і «Квасні понурі голови схиливши...» (90-ті). Названий розмір поет апробував ще у 80-ті роки [5].

Західноукраїнські поети у цей період також зверталися до 17-складового силабічного вірша. Фіксуємо його у поетичному доробку І. Франка й У. Кравченко. Схема використаного 17-складовика – 10, 7, 10, 7 – характерна для поезії Каменяра «Зелений явір, зелений явір...» (1896). У 10-складовій частині поет повністю витримав цезуровий поділ 5+5. Наслідуючи свого учителя, У. Кравченко пізніше апробувала цей розмір у вірші «Невірному» (надр. у 1899). Поетеса зберегла поділ 5+5 у 10-складовиках, однак перший рядок поезії вона скоротила на один склад:

Ой цвіла, цвіла та й відцвіла	u u l u l u u u l	9 (5+4)
калинонька у лузі;	u l u u u l u	7
та нема кінця, та нема краю	u u l u l u u l l u	10 (5+5)
моєму горю й тузі	u l u l u l u	7

[10, с. 120].

Решта силабічних структур представлені по одному зразку і становлять по 2% від різнорозмірних і 1,2% від усіх силабічних текстів. Розглянемо їх у такому порядку:

1. Десятискладовий і одинадцятискладовий розмір зі схемою 10, 11, 10, 11 характерний для відомої поезії І. Франка «Ой ти, дівчино, з горіха зерня...» (1896):

Ой ти, дівчино, з горіха зерня,	u u u l u u l u l u	10 (5+5)
Чом твоє серденько – колюче терня?	l u u l u u u l u l u	11 (6+5)

[16, т. 1, с. 215].

2. Силабічний розмір зі схемою 11, 11, 11, 5 притаманний віршеві У. Кравченко «Твоя розкоші повна чаша щастя...» (1894). У першому катрені поетеса змінила розмір на 11, 11, 11, 6.

3. Розмір 11, 4, 11, 11, 4 з відчутним ямбічним ритмом фіксуємо у поезії Б. Лепкого «Був май на небі» (1894), однак у першій строфі автор використав схему 10, 4, 11, 10, 4. Наведемо для прикладу одну строфу твору:

Був май на небі і май на світі,	U L U L U U L U L U	10 (5+5)
Зелений май.	U L U L	4
Роса перлиста тремтіла на цв'їті,	U L U L U U L U U L U	11 (5+6)
Хмарки рожеві йшли по блакиті,	L U U L U L U U L U	10 (5+5)
Журчав ручай	U L U L	4

[12, с. 77].

4. Силабічний розмір зі схемою 8, 8, 7, 7 у катренному варіанті становить основу ритму поезії І. Франка «Мандрівка русина з Бідою» (1893):

Їхав русин понад воду,	L U L U U U L U	8 (4+4)
Здибав біду як колоду:	L U U L U U L U	8 (4+4)
Їхав русин понад Сян,	L U L U U U L	7 (4+3)
Здибав Біду, не рад сам	L U U L U L L	7 (4+3)

[16, т. 1, с. 126].

5. Імітацію фольклорного розміру 6, 6, 8, 7 з потужним впливом силабо-тоніки фіксуємо в поезії С. Яричевського «Новобранці» (1896). Ця структура схожа на логгеади зі схемою АН22Х44:

По гаях, по полях	U U L U U L	6
грїмко пісня гуде,	U U L U U L	6
то співають новобранці,	U U L U U U L U	8
гомін довкруги їде	L U U U L U L	7

[17, с. 50].

6. Силабічна схема 8, 8, 8, 6 характерна для іншого вірша С. Яричевського – «На Рїздво». Однак уявлення про силабіку навівають лише два рядки твору (15-й і 17-й). У решті версїв спостерїгаємо безсумнівне акцентне впорядкування – Х4443:

По просторїм темнїм морю	U U L U L U L U	8
виє вихор та й лютує,	L U L U U U L U	8
самотою глибиною	U U L U U U L U	8
корабель мандрує	U U L U L U	6

[17, с. 56].

Силабічний розмір у поезії порушено лише в останній строфі – 8, 8, 4, 10.

7. У п'ятирядковій мініатюрі О. Козловського «Весна» (1898), в якій імітується фольклорний розмір 6, 6, 8, 8, 5, водночас всі рядки вкладаються у силабо-тонічні схеми:

Пробудилась весна	UUUUUU	6
із мертвецького сна.	UUUUUU	6
Дощик кропить, сонце встало...	UUUUUUUU	8
Де ж снігове покривало?	UUUUUUUU	8
І сліду нема	UUUU	5

[9, с. 115].

8. Доволі подібною за своєю структурою до попереднього твору є восьмирядкова поезія О. Козловського «Біда» (1898). Силабічна схема – 6, 6, 8, 8, 6. Частка хореїзації рядків сягає 90%.

Невпорядкована різноскладова силабіка характерна для 8,2% від різно розмірних і 4,7% від усіх силабічних структур періоду. Вона притаманна творчості О. Козловського, В. Масляка та К. Попович.

Неврегульований силабічний вірш зі схемою 3–11 властивий поезії К. Попович «Що стоїть більше?» (1893). Найчастіше у ньому фіксуємо 11-складові рядки (74%), рідше – 3-складовики (10%), 6-складовики (8%), 12-складовики (6%), 7-складовик (2%).

Невпорядковані різноскладовики фіксуємо й з такими структурними схемами: 9–11 – твір В. Масляка «Замовкло всьо...» (1893), 13–14 – «Логічно» (1890); 5–9 – вірш О. Козловського «Сиротою ізмалечку...» (1896).

Силабічна поліметрична конструкція характерна для 4,7% усіх силабічних текстів аналізованого періоду. Така будова твору притаманна для поетичної продукції О. Козловського та С. Воробкевича.

У цей період західноукраїнські автори обмежилися найпростішими дво-частинними ПК. Так, поліметричний твір О. Козловського «О. Мокрицькій» (1895) складається із 6-складовиків зі схемою 6, 6, 6, 6 (58% від усіх рядків поезії) і 11-складовиків – 6, 5, 6, 5 (42%), строфи яких чергуються між собою. Інший твір поета «Замуж!» (1896) розпочинається двома катренами 14-складовика зі схемою 7, 7, 7, 7 (75%) і завершується двома строфами із силабічною будовою рядків 8, 8, 7, 7 (25%). Ще одна «мініатюрна» ПК О. Козловського «Співав собі раз ляшок» (1895) складається лише з двох катренів: перший написаний польською мовою 6-складовиком зі структурною схемою 6, 6, 6, 6, другий – 13-складовим силабічним віршем 7, 6, 7, 6.

Поліметричний твір С. Воробкевича «Не гадай, шинкарко гарна...» (1892) – це пісня, укладена 14-складовиком (8, 6, 8, 6) та усиченою коломийкою на один склад 8, 5, 8, 5 (приспівні куплети). Рівень хореїзації рядків – 66,6%.

Усереднений відсоток хореїзованих версів у ПК – 73%.

Отже, в окреслене десятиріччя поети апробували значний масив силабічних розмірів. Серед монорозмірних силабічних структур превальювали

14-складовики, 8-складовики та 11-складові силабічні вірші. У сегменті врегульованих різнорозмірних силабічних поезій домінували твори зі схемами 8, 6, 8, 6; 8, 5, 8, 5 і 10, 3, 10, 3. Автори також зверталися до різноскладових неупорядкованих силабічних віршів та поліметричної конструкції.

Результати нашої розвідки доповнюють знання про українські метро-ритмічні форми означеного періоду, увиразнюють та конкретизують загальну картину особливостей віршових форм української поезії 90-х років XIX сторіччя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Бунчук Б.* Віршування Івана Франка : моногр. / Борис Бунчук ; [наук. ред. д. філол. н., проф. Мельничук Б. І.] ; Чернів. держ. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Рута, 2000. – 308 с.
2. *Гаспаров М.* Очерк истории русского стиха. Метрика. Ритмика. Рифма. Строфика / М. Гаспаров ; [ред. Л. И. Тимофеев]. – Изд. 2-е, доп. – М. : Фортуна Лимитед, 2000. – 352 с.
3. *Качуровський І.* Метрика : підруч. / І. Качуровський ; [гол. ред. М. С. Тимошик, ред. Л. Л. Щербатенко]. – К. : Либідь, 1994. – 120 с.
4. *Костенко Н. В.* Українське віршування XX століття : навч. посіб. / Н. В. Костенко. – 2-ге вид. випр. та допов. – К. : Київ. нац. ун-т, 2006. – 287 с.
5. *Любімова О.* Особливості версифікації західноукраїнських поетів 80-х років XIX століття / Оксана Любімова // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича : зб. наук. праць / [наук. ред. Бунчук Б. І.] – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – Вип. 585 – 586 : Слов'янська філологія. – С. 56 – 63.
6. *Сидоренко Г. К.* Від класичних нормативів до верлібру / Г. К. Сидоренко. – К. : Вища школа, 1980. – 182 с.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ:

7. *Воробкевич С.* Твори Ізидора Воробкевича : в 3 т. / С. Воробкевич. – Львів : Просвіта, 1909. – Т. I. – 417 с.
8. *Галін Т.* Думки та пісні / Теодот Галін. – Чернівці : Друк. т-ва «Руська Рада», 1901. – 36 с.
9. *Козловський О.* Поезії / О. Козловський ; [вступ. ст., упоряд. та прим. С. П. Зінчука ; редкол.: М. П. Бажан та ін.]. – К. : Рад. письменник, 1966. – 130 с.
10. *Кравченко У.* Вибрані твори / Уляна Кравченко ; [вступ. ст. А. А. Каспрука]. – К. : Держлітвидав УРСР, 1958. – 498 с.

11. *Лепкий Б.* Стрічки : [поезії] / Богдан Лепкий. – Львів : Друк. В. А. Шийковського, 1901. – 103 с.
12. *Лепкий Б.* Листки пануть : [поезії] / Богдан Лепкий. – Львів : Друк. В. А. Шийковського, 1902. – 123 с.
13. *Маковей О.* Поезії / Осип Маковей ; [підгот. текст, вступ. ст., приміт. О. Є. Засенка]. – К. : Радянський письменник, 1967. – 720 с.
14. *Масляк В.* З чорного шляху : поезії / Володимир Масляк (Залуквич). – Львів : Накладом редакції «Зорі», 1897. – Т. 2. – 182 с.
15. *Попович К.* Твори / Климентина Попович ; [упоряд. П. Г. Баб'як]. – Львів : Каменярь, 1990. – 61 с.
16. *Франко І.* Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко ; [редкол. : Є. П. Кирилюк (голова), Б. А. Деркач, Ф. П. Погребенник та ін.]. – К. : Наук. думка, 1976 – 1986. – . –
Т. 1 / [ред. тому Н. Л. Калиниченко ; упоряд. та коментарі М. С. Грицютий, Н. Л. Калиниченко]. – 1976. – 503 с.
Т. 2. / [ред. тому І. І. Басс ; упоряд. та коментарі І. І. Басса, В. Я. Герасименка, А. А. Каспрука]. – 1976. – 544 с.
17. *Яричевський С.* Твори : в 2 т. / Сильвестр Яричевський ; [підгот. текст, вступ. ст., приміт. М. Ласло-Куцюк]. – Бухарест : Критеріон, 1977. – Т. 1. – 301 с.

Стаття надійшла до редакції 17 жовтня 2015 р.

Любимова О. В., к. філол. н., асист.,
Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

СИЛЛАБИЧЕСКИЕ ФОРМЫ В ТВОРЧЕСТВЕ ЗАПАДНОУКРАИНСКИХ ПОЭТОВ 90-Х ГОДОВ XIX ВЕКА.

Рассмотрена метрика и ритмика западноукраинской поэзии 90-х годов XIX века. Показано доминирование 14-, 8- и 11-сложников в сегменте моноразмерных силлабических структур, а среди урегулированных разноразмерных стихов – произведений со схемами 8, 6, 8, 6; 8, 5, 8, 5 и 10, 3, 10, 3. Приведены образцы разноразмерных неурегулированных силлабических стихов и полиметрических конструкций.

Ключевые слова: стихосложение, силлабика, метрика, ритм, стихотворный размер, клаузула.

SYLLABIC FORMS IN WORKS OF WESTERN UKRAINIAN POETS OF 1890S.

The article deals with the Western Ukrainian poetry in regards of metrics and rhythmic. The poets tested a vast array of syllabic metres over the mentioned decade. Metrical lines of fourteen, eight and eleven syllables dominated the segment of monometric syllabic structures. Syllabic verses of ten, twelve, nine, seven and thirteen lines were in use as well. Verses with schemes of 8, 6, 8, 6; 8, 5, 8, 5 and 10, 3, 10, 3 prevailed among the adjusted multimetric syllabic poetry. The authors also resorted to multimetric unadjusted syllabic verses and polymetric construction.

Key words: *versification, syllabics, metrics, rhythm, metre, clause.*

УДК 821.161.2-1 Франко.09

Настенко О. В., здобувач
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ ЗВУКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВІРШОВАНИХ ТВОРІВ І. ФРАНКА ДРОГОБИЦЬКОГО ПЕРІОДУ

Розглянуто звукову організацію ранніх віршованих творів І. Франка дрогобицького періоду. Застосовано герменевтичний, порівняльний, статистичний підходи в дослідженні поетового звукопису. Показано авторську настанову І. Франка на фонічне оформлення ранніх поетичних спроб.

Ключові слова: *фоніка, звукопис, алітерація, асонанс, внутрішня рима, коефіцієнт прозорості.*

Дослідження фоніки поетичних творів І. Франка, як і версифікації, доцільно розпочинати аналізом найперших віршів, «інакше втрачається точка відліку, неповним стає уявлення про творчу еволюцію митця» [5, с. 43]. До найраніших ліричних спроб, тексти яких збереглися в архіві поета (у зошиті з написом «Задачі рускіи Ивана Франка»), належать два віршовані шкільні завдання, написані Франком-гімназистом у 1871 р.: «Опись зими» та «Опись Святого вечера». Закономірними першопочатками розгляду поетичної творчості Каменяря є ці дві вправи, які сам І. Франко все ж таки називав «віршами» [1, т. 22, с. 327].

Одним із перших критиків і поціновувачів літературних проб І. Франка був І. Верхратський, який мав, за твердженням поета, «вплив на вироблення